

NASPROTUJOČE IZJAVE DEŽELNEGA ODBORA

Zahtevamo priznanje naših pravic kot predvideva člen 3 posebnega statuta

Medtem ko predsednik deželne vlade dr. Berzanti načelno priznava obstoj beneških Slovencev v videmski pokrajini, programska izjava trdi, da spada uresničanje naših manjšinskih pravic v izključno pristojnost rimske vlade

V politiki Deželnega odbora Furlanije-Juljske Krajine smo pričeli navidezno izboljšanje odnosa do Slovencev. Medtem ko pred leti noben uradni funkcionar dežele ni priznal, da žive Slovenci tudi v Videmski pokrajini, je lani prišlo do rahle spremembe. Sam predsednik deželne vlade dr. Alfredo Berzanti je nekajkrat poudaril, da poleg na Tržaškem in Goriškem, obstojajo Slovenci tudi v Beneški Sloveniji. Dalj kot do te izjave doslej nismo prišli, saj Slovence, glede na njihove pravice, oblasti še zmeraj dele na tri kategorije.

Upoštevač omenjena dejstva je zanimiva tudi analiza programske izjave deželne vlade, ki jo je nedavno podal dr. Berzanti. Ta izjava, ki so jo odobrili svetovalci strank leve sredine, velja kot smernica in vodilo delovanja deželne uprave v preostalih treh letih sedanje zakonodajne dobe. Ob začetku te dobe je v lanskem juliju namreč dr. Berzanti že podal izjavo z obveznostmi, ki naj bi jih izpolnili do konca leta, to je do časa, ko je veljal začasni sporazum s socialisti. Pozneje so socialisti vstopili

v vlado. Kar zadeva obveznosti gospodarskega in socialnega značaja, so bile te v glavnem izpolnjene. Glede pravic Slovencev pa je bila omenjena prva Berzantijeva izjava bolj meglena in preveč splošna, zato je težko soditi o tem, koliko so bile njegove obljube izpolnjene.

Glede odnosa in politike do Slovencev se na prvi pogled zdi, da je sedanja Berzantijeva izjava boljše in primernejša

kot pa omenjena prva izjava v lanskem letu. Tedaj je Berzanti šele na intervencijo in proteste opozicije priznal obstoj Slovencev tudi v Videmski pokrajini, ni pa pri tem omenil, da jim je treba priznati tudi njihove pravice. V sedanji izjavi formalno ni razlik glede na kraj bivanja Slovencev, saj je v njej rečeno: «V tem duhu (prej namreč govori izjava o konstruktivnem sodelovanju med večino in manjšino), bo deželni odbor, medtem ko bo še nadalje zahteval od države potrebne ukrepe, da se docela uresničijo pravice slovenske manjšine, prispeval pri uveljavljanju deželnih ukrepov k temu, da bo deloval za vedno večje vključevanje državljanov slovenskega jezika v življenje skupnosti. Tako bo prisotnost slovenske manjšine predstavljala pozitivno delstvo za prebivalstvo v deželi, ki ob popolnem spoštovanju pravic vseh

živo teži k mirnemu in omikalnemu sožitju».

Vsemu temu je potrebno dodati še zagotovilo v tistem delu izjave, ki govori o ureditvi dežele, da bo deželna uprava sprejela v svoje urade in službe osebe, ki bo popolnoma znalo slovenski jezik, če se bo pokazala potreba po tem.

Omenjena programska izjava dr. Berzantija predstavlja na videz korak naprej v smeri realističnega obravnavanja problemov Slovencev v Italiji, toda ne moremo sprejeti bistvene pomanjkljivosti. Odločno namreč odklanjamo tezo, da spada uresničanje pravic Slovencev samo v pristojnost države in da dežela lahko sprejema le nekatere začasne praktične ukrepe in rešitve, zlasti, ker vemo, da ukrepa vlada zelo počasi, če sploh sorejme kak ukrep v korist slovenske manjšine. Nedavno je na primer notranji minister v parlamentu celo izjavil, da

Slovenci uživamo vse pravice. Sicer pa je tudi g. Berzanti nedosleden in spreminja svoje izjave oziroma naziranja. Medtem ko je v omenjeni programski izjavi na nekaterih mestih stvarno in realistično govoril o naših težnjah, je kmalu zatem v odgovoru dvema svetovalcema opozicije, dejal, da deželna vlada med razpravo o letošnjem proračunu dežele ni menila načelnati vprašanja, ki zadeva narodnostni izvor Beneške Slovenije. Dodal je, da obravnavajo le gospodarske probleme našega območja.

Mi, Slovenci v Videmski pokrajini odločno zavračamo takšno naziranja in mnenja ter zahtevamo, da pristojni organi deželne vlade z jasnimi in nedvoumnimi izjavami priznajo naš obstoj in pomagajo pri reševanju perečih gospodarskih in socialnih problemov na tem področju.

Deželna konferenca o emigraciji

Med številnimi problemi, s katerimi se bo morala ukvarjati deželna vlada, kateri predseduje Alfredo Berzanti in jo podpirajo tri stranke levega centra, je tudi problem emigracije.

V zadnjih letih je bilo kaj malo govora o emigraciji na deželnem področju in tudi ničesar ni bilo storjenega v tem smislu. Zdaj pa so se, nasprotno stvari opazno spremenile, kajti ne moremo resno razpravljati o možnostih ekonomskega in socialnega razvoja dežele, če poprej ne pre-

**VESELE VELIKONOČNE
PRAZNIKE VSEM NA-
ROČNIKOM, SODELAV-
CEM IN PRIJATELJEM
DOMA IN PO SVETU!**

dočimo problema o zaustavitvi naraščanja emigracije in otekanja plodnih sil, ki so bile prisiljene emigrirati.

Politika, ki jo je italijanska država izvajala doslej, je bila politika favoriziranja emigracije, označevali pa so jo kot «varnostno zaklopko», «nujno zlo», ker je pač zmanjševala socialno težo brezposelnosti ter hkrati lajšala politični pritisk velikanskih delovnih množic na polno zaposlitev in višje zaslužke.

Danes pa čutimo vse posledice te «barbarske» odločitve, ki jo je italijanski kapitalizem hotel vsiliti italijanski družbi in jo je ustvaril pred sto leti.

Priča smo torej zdaj, ko mora «veliki odsotnež» (ki je v bistvu prav naš ekonomski emigrant) sedaj postati nasprotno, «veliki prisotnež», ki se z delavci, kmeti in študenti bori za to, da bi se stvari spremenile.

Da je začela dežela Furlanija-Juljska Benečija načrtovati novo politiko glede emigracije, slišimo zdaj tudi o pripravah na deželno konferenco o emigraciji, katere namen je proučiti ta težavni skupek problemov in najti rešitve, ki naj, na eni strani sumirajo stare in nove uveljavitve pravic emigrantov in njihovih svojcev, na drugi strani pa naj bo to v splošno korist celotne dežele.

Z zaupanjem pričakujemo vse to in vemo, da imajo naše skupnosti v tujini marsikaj pripomniti k temu predlogu; slišali smo že njihove glasove na številnih sestankih, ki govore o pravičnih zahtevah po uveljavitvi pravic.

Na konferenci bodo tudi skozi njihove glasove znali združeni furlanski in slovenski emigranti pokazati, kako škodljivo bi bilo nadaljevati staro pot in kako potrebno in nujno je zbrisati to sramoto, ki jo kaže emigrantova drama,

Vstajenje

Pomlad je prišla, praznik vstajenja in nade v novo življenje. Mlada rast zeleni, cvetje pestro barvano sili iz zemlje, ptički žvrgole, vse poje pesem pomladi, pesem vstajenja. Narava je polna čudes in skrivnostno snuje roka Stvarnika.

Kmet je prekopal plodno zemljo, večina mladih je odšla v tujino na delo, žene pa skrbijo za družino in drži dom pokonci. V srcu vseh pa se je naselilo v tem letnem času tudi upanje na boljše dni, na dni, ko našim ljudem ne bo potrebno več hoditi po širnem svetu s trebihom za kruhom, marveč ga bodo lahko našli bližje svoje domačije.

Letošnja Velika noč pa nam prinaša tudi up na naše boljše življenje, saj se vseskozi že dolgo borimo za dosego vseh naših pravic: narodnih, socialnih in ekonomskih.

Pa ne samo doma, potrebo po priznanju naših pravic čutijo tudi vsi tisti, ki si morajo daleč od doma služiti kruh.

In tudi miru si želimo. Miru na Srednjem Vzhodu! Miru v Afriki, v Vietnamu in tudi vzdolž reke Usuri.

Danes ni mir samo upravičena želja, ampak je tudi sveta dolžnost vseh tistih, ki res odklanjajo politiko sile. Zato smo trdno prepričani, da se vsi dobromislilci ljudje morajo odpovedati vojni, ki prinaša toliko zla človeštvu.

Zato naj bo letošnja velika noč resnično dan vstajenja in miru.

Vstajenja dan - vstani tudi narod naš, kajti tudi tvoj je vstajenja dan!

ŠE O ZBOROVANJU NAŠIH IZSELJENCEV V FRIBOURGU

Zahteve beneških Slovencev

Marko Petrič: «Pepričan sem, da bomo samo z enotnim nastopom nas vseh, ki živimo v tujini, lahko dosegli, da se problemi izseljenstva začno reševati obenem z reševanjem vseh drugih problemov naše dežele».

Kot smo že poročali je bil pred kratkim v Friburgu v Švici prvi kongres društev izseljencev iz dežele Furlanije-Juljske krajine. Eden izmed organizatorjev te manifestacije je bilo tudi «Društvo slovenskih izseljencev Beneške Slovenije», ki ima sedež v Yverdonu v francoskem delu Švice.

Na zborovanju je govoril tudi tajnik omenjenega društva Dino Del Medico, ki je podrobno obravnaval stanje v Beneški Sloveniji, predvsem problematiko izseljevanja. Ko je analiziral vzroke emigracije je poudaril, da se je ta pojav nekako že vrsel v naše ljudi, saj mora slovenski človek že nad sto let, iz roda v rod, zapuščati dom in družino in iskati delo in kruha po vsem svetu. Emigracija je za vse nas velika bolečina, toda je nujna, ker nam domovina v preteklosti ni mogla dajati dela, pa tudi sedaj ga ne daje.

Med obravnavo problemov slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, je Del Medico tudi dejal: «Problem izseljenstva še globlje in bolj kruto prizadene slovensko narodnostno skupnost, ki živi v dolinah Beneške Slovenije in Kanalske doline, saj prispeva obenem z naravnim in tudi nasilnim potujočevanjem do hitrejšega izumiranja slovenskega življa, do propadanja starih navad in običajev, do fizičnega izpraznjenja slovenskih vasi. Bilo bi nepravilno in proti vsaki objektivni resnici, če bi dovolili, da se ta pojav še naprej nemoteno razvija, da se še nadalje tako brezvestno pozablja na naše narodne značilnosti, na naše potrebe in zahteve».

Potem ko je poudaril, da se je odnos oblasti do beneških Slovencev v zadnjem času vendarle nekoliko izboljšal, je poudaril, da je Slovence nedopustno deliti v tri kategorije, ker smo del istega narodnega telesa. Posredoval je tudi naslednje konkretne zahteve de-

želnemu odboru Furlanije-Juljske krajine:

1. Da se preuči stanje gospodarstva, obrti in poljedel-

stva v krajih, kjer prebivajo Slovenci, zato, da bi izboljšali njihove socialne in gospodarske razmere.

2. Da se na področjih, kjer žive Slovenci, sprejemajo na delovna mesta uradniki in funkcionarji, ki dobro obvladajo oba jezika.

3. Da se v Beneški Sloveniji začne v osnovnih in srednjih šolah poučevanje slovenskega jezika vsaj po štiri ure na teden.

4. Da se prizna slovenska toponomastika v krajih, kjer živi naš rod, ter da se temu primerno postavijo napisi v obeh jezikih.

5. Naše etnično ozemlje je

Predsedstvo zborovanja furlanskih in slovenskih emigrantov v Švici: pri mizi vidimo našega Petriča

IZGUBILI SMO DOBREGA PRIJATELJA

Iz Nadiške doline

Smrtno se je ponesrečil v gorah dr. Alojz Dolhar iz Kanalske doline

Dr. Alojz Dolhar

zaposleni v rajbelskem rudniku.

Rodil se je v Trstu pred 65. leti kot sin pivovarniškega delavca. Na tržaški gimnaziji in pozneje na medicinskih študijah v Zagrebu je bil zgled izredno marljivega študenta. Po nostrifikaciji diplome v Neaplju je začel delati kot zdravnik v Trbižu, kjer je ostal do konca svojega življenja.

Bil je vse svoje življenje odločen in zaveden Slovenec in to tudi tedaj, ko smo preživljali najhujše čase v naši narodni zgodovini. Tako je vzgojil tudi svoje tri otroke, med katerimi je dr. Rafko

Dolhar svetovalec v tržaškem občinskem svetu.

Njegov dom v Trbižu je bil zmeraj na stečaj odprt za obiskovalce, to je paciente, kulturne delavce, znanstvenike, planince in smučarje. Planine so sploh izpolnile velik del njegovega življenja. K njemu so hodili naši ljudje od Pontebe do Rajbla.

Pokojni dr. Alojz Dolhar je bil tudi zvest bralec in prijatelj »Matajura«. Pridružujemo se toplim besedam izrečenim v njegov spomin na zadnji poti na pokopališče v Zabnicah. Naše iskreno sožalje pokojnikovi ženi, hčerki, sinovoma in drugim svojcem.

IZ TERSKE DOLINE

Gostinska šola v Čenti

Končno se bo izpolnila davna želja mnogih in sicer, da bodo tudi v Čenti odprli gostinsko šolo. Prvi tečaj se bo pričel že 9. aprila in bo trajal do 22. maja; vršil se bo v »Hotelu Centrale«. Prednost bo dana tokrat le sinovom in hčeram tistih, ki imajo že restavracijo ali gostilno, da se bodo izpopolnili v svojem poklicu, prihodnji tečaj pa bo verjetno dostopen tudi drugim.

Kot vemo, je izredno dosti mladih iz naših krajev zaposlenih v gostinstvu, tako v inozemstvu kot po Italiji. Poklica se pa izučijo šele ko gredo od doma, a prav bi bilo, da bi bili večji svojega dela že ko so doma, ker tako bi lažje dobili zaposlitev v svoji stroki in tudi plačani

bi bili boljše. Gostinska šola v Čenti, ki naj bi bila izpopolnjena, je zato več kot dobrodošla za naše ljudi v Terski in Krnahtski dolini, pa naj se zaposle v tujini ali pa doma, saj se tudi v teh krajih razvija turizem in bo vsak dan potrebnih več dobrih gostincev.

Lovska sekcija v Brdu ima novo vodstvo

V Njivici so se pred nedavnim zbrali člani lovske sekcije iz Brda, da so izvolili novo vodstvo. Za predsednika sekcije so ponovno izvolili Corrada Stefanuttija, za podpredsednika Daria Bobbera, za tajnika Enrika Culetta, za svetovalec pa so bili imenovani Lino Muchino in Romolo Negro; za revizorje računov sta bila imenovana Domenico Muchino in Benjamin Sinicco.

Za turistični razvoj Terske doline

Pred nedavnim so se zbrali v Njivici člani turističnega društva »Za Zavrh«, da so sestavili program dejavnosti v letu 1969. Sklenili so, da bo treba storiti vse kar se da za ojačenje vaških praznikov ali sager, da bi na ta način prišlo čim več ljudi v dolino Tera.

Tako se bodo vršile tretjo nedeljo meseca julija v Brdu razne manifestacije in folklorni nastopi. V Zavrh bo sagra 14. in 15. avgusta, 16. in 17. pa v vasi Ter. Zaključek sager v Terski dolini bo 8. decembra v Podbrdu.

Ob tej priliki je župan tudi sporočil, da bo komun v kratkem razpisal dražbo za prevzem del za ureditev turistične ceste Zavrh-Prjesa-ka, svetovalec Primo Marchiol pa je predlagal, naj sase v okolici Muzcev botanični vrt s planinsko floro, katere je izredno dosti na tem predelu Julijskih Predalp in bi tudi ta lahko marsikateriga pritegnila v naravo.

Javna dela v špeterskem komunu

Na zadnjem zasedanju komunskega sveta so obravnavali zelo važne točke dnevnega reda, ki zadevajo izvedbo javnih del tako v Špetru samem kot v ostalih vaseh komun. Po obširni razpravi so potrdili, da bodo modernizirali po vseh vaseh električno razsvetljavo, kar bo stalo enajst milijonov lir in jih bodo delno krili z deželnim prispevkom. Nadalje so sprejeli splošen načrt del za gradnjo socialnega središča, h kateremu se šteje občina, zdravniški ambulatorij in ambulatorij ONMI (materinska posvetovalnica), poštni uradi, knjižnica in drugo. Za vsa ta dela predvidevajo 120 milijonov lir stroškov in jih bodo gradili v obrokih.

Ob koncu zasedanja pa so svetovalci dali še pozitivno mnenje za gradnjo ceste, ki vodi iz Koste proti Podarju, ki bo stala 18 milijonov lir in bo zanjo dalo svoj prispevek deželno priselništvo za kmetijstvo.

Nesrečen padec

Zaradi nesrečnega padca v domači hiši so morali peljati v bolnico 53-letnega Basilijsa Sitarja iz Gorenjega Brnasa. Pri padcu je dobil zelo široko rano na glavi.

Podbonesec

Iz kemunske seje

Komunski svet, ki se je sestel v prvi polovici meseca marca, je sprejel tudi proračun (bilancio preventivo) za tekoče leto, ki predvideva 121 milijonov lir stroškov. Predvidevajo 2 milijona in 100 tisoč lir manj dohodkov in zato bodo primorani za izenačenje računov vzeti po-

sojilo pri »Cassa depositi e prestiti«.

Komunski svet je nadalje še sprejel načrt za gradnjo kanalizacije in sklep, da pristopi komun h konzorciju za vzdrževanje turističnih cest.

Umrl je najstarejši mož iz vasi Vrh

Dne 16. marca je za vedno zatisnil svoje trudne oči najstarejši mož vasi Vrh (Spignon): 91 letni Guštin Laurenčič-Puler po domače, oče štablanškega župnika gospoda Maria. Bil je zelo priljubljen med svojimi vaščani, ker je bil delaven in pošten mož. Vse svoje dolgo življenje ni poznal drugega kot trdo delo, ki ga terjajo od človeka naše uboge domačije. Bil je pa tudi zaveden Slovenec in v takem duhu je vzgojil tudi svojo družino. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu, sinovom in ostalim sorodnikom pa izrekamo naše globoko sožalje.

SV. LENART

Same slabe iz našega komuna

Vse je zelo prizadela žalostna vest, da je v 83 letu starosti za vedno odšla od nas gospa Evgenija Cotič vdova Ošnjak iz Ošnjega, kajti bila je zelo dobrorsčna in priljubljena žena po vsej okolici. Vsakemu, ki se je zatekel k njej po pomoč ali nasvet, je vedno rada ustrežila, če je le mogla. Bila je zares prava slovenska mamica, ki jo bomo prav težko pogrešali v naši sredi. Sorodnikom nepozabne pokojnice izrekamo naše globoko sožalje.

V čedadski bolnici je tudi

umrla 62-letna Antonija Predan iz Kravarja. Žena je padla iz balkona domače hiše kake štiri metre globoko in se hudo poškodovala in je zaradi posledic podlegla kljub veliki prizadevnosti zdravnikov.

Umrla je tudi 78-letna Karlič Alojzija iz Ošnjega, ki je bila tudi zelo dobra žena in zato jo bodo njeni vaščani ohranili v najlepšem spominu. Pokopali so jo na šenlenarškem pokopališču.

NESREČA - V bolnico je moral po prvo pomoč 17-letni Bruno Simaz iz Kosce, ker se je močno urezal v prst, ko je s skobeljnikom gladil neko desko. Ozdravil bo v dveh tednih.

Iz Krnahtske doline

Konzorcij za zaščito lokalnih vin

V teku so priprave za ustanovitev »konzorcija za zaščito lokalnih vin« in zato so imeli prav pred dnevi v Nemah sestanek, katerega se je udeležil tudi deželni odbornik za kmetijstvo adv. Comelli, ki tudi osebno podpira to iniciativo, ki bo prinesla koristi pridelovalcem vina. Deželni priselndnik je obljubil, da bo tudi poskrbel za učinkovito propagando za vse ostale furlanske proizvode. Omenil je, da v Berlinu že pripravljajo razstavo vin, ki se bo vršila letos meseca aprila.

Prisotnim je govoril tudi dr. Ennio Nussi, ki je obrazložil zakone, ki zadevajo to panogo, in dr. Saule Caporale, ki je povedal kako mora biti konzorcij organiziran.

Sestanka se je udeležilo več kot sto vinogradnikov.

Otroški festival pesmi v Nemah

Pokrajinsko turistično društvo »Pro loco« in komunska administracija bodo organizirali dne 27. aprila v Nemah prvi festival pesmi za otroke. Prireditvev bo deželnega značaja in se ga bodo mogli udeležiti deklice in dečki od pet do deset let starosti. Zainteresirani bodo morali za sprejem izpolniti poseben obrazec in pred nastopom opraviti tudi malo preizkušnjo v petju.

Smrtna kosa

Iz Francije smo prejeli te dni zelo žalostno novico. Pred kratkim je umrl Noacco Valentino - Mulinar po domače, doma iz Tipane, ki je bil na delu v tisti državi celih 50 let. Star je bil okoli 80 let in nas je še preteklo poletje ves vesel obiskal in obljubil, da bo tudi letos prišel za ferije med svoje domače. Na žalost ga ne bomo več videli, a ohranili ga bomo vedno v najlepšem spominu.

Umrla je tudi Katerina Kos, žena Alberta, ki živi že dolgo let v Trstu. Ko je bil njen mož na dan sv. Jožefa v Tipani, je uboga žena nenadoma umrla. Bila je sama doma, ker so vsi njeni otroci že poročeni. Bil je hud udarec za moža in vse ostale. Pokopali so jo v Trstu.

Vse nas je globoko pretresla vest o nenadni smrti dr. Alojza Dolharja iz Trbiža. Ponesrečil se je nad Tamarjem, pri slapu Črna voda, ko se je v skupini več kot 50 smučarjev udeležil spominskega turnega smuka na tem področju Gorenjske. Padel je na zaledenem slapu, se podrsal približno 100 metrov globoko, nato pa po zraku odletel še 100 metrov globlje v sneženo tesen Tesenjak. Pri padcu si je zlomil lobanjo, dobil notranje poškodbe in si zlomil kolka, zaradi česar je smrt nastopila takoj.

Smrti so tako pogoste, da smo se nanje že navadili, toda žalost tega trenutka je velika, ker gre za znanega in dobrega zdravnika, človeka izrednega značaja in zavednega Slovenca. Njegovo hišo v Trbižu so obiskovali Slovenci z obeh strani meje. Med njimi so bili tudi mnogi naši ožji rojaki, beneški Slovenci,

Iz Kanalske doline

Srečanje športnikov srednjih šol Trbiža, Jesenic in Beljaka

Dne 4. marca so se pomerili v veleslalomu in teku v Mojstrani na Gorenjskem učenci naslednjih šol:

iz Trbiža nižje in višje gimnazije ter poklicne industrijske šole;

z Jesenic višji razredi obeh osnovnih šol, gimnazije, poklicne industrijske in tehniške šole;

iz Beljaka pa nižje in višje gimnazije za deklice in dečke, meščanske šole in trgoške akademije.

Prijavljenih je bilo 149 učencev in učenk.

V teku na 3,5 in 8 km je startalo 40, v veleslalomu na 1000 metrov z 31 vratici pa 109 tekmovalcev in tekmovalk. Veličastni prireditvi obmejnih mest so prisostvovali župani vseh treh občin, svetniki za šolstvo Koroške deželne vlade in videmske pokrajine, Zavod za prosvetno-pedagoško službo v Kranju, predstavniki šol in drugi gostje.

Ob slovesni razglasitvi rezultatov in uvrstitvi je župan Beljaka inž. Reš povabil mladino sodelujočih šol na

Prišla je pomlad v deželo

MED NARODNO OSVOBODILNO BORBO V BENEŠKI SLOVENIJI

Kulturno delovanje igralskih slovenskih skupin

Pevski zbori in dramske skupine, ki so prihajale v naše kraje iz Slovenske Primorske so med vojno prve vzbujale narodno zavest beneških Slovencev in jih tud kulturno dvigale

Slovensko narodno-osvobodilno gibanje je celo v času najhujših borb, ko je šlo za življenje in smrt, skrbelo za ljudsko prosveto in izobrazbo. Povsod kjer so operirale partizanske edinice, povsod kjer so organizacije narodno osvobodilne fronte nadomestile tujo oblast z ljudsko, so nastopali pevski zbori in so dramske skupine prirejale igre, ki so prikazovale življenje ljudstva v borbi proti fašizmu in so bile zaradi tega vsakemu človeku lahko umljive.

Ker ni imela Beneška Slovenija nikdar šol v svojem materinem jeziku in slovenskih prosvetnih društev, so morale prihajati v naše vasi v goste igralske skupine iz Slovenskega Primorja.

Prva taka igralska skupina slovenskih partizanov je prišla v Beneško Slovenijo 16. julija 1944. Prepotovala je skoraj vso vzhodno Beneško Slovenijo. Prebivalstvo v vaseh Kodermaci, Oborče, Trbilj, Hlodič, Kras, Topolovo in Čeplesišče se je zgrnilo okoli odra partizanske skupine in poslušalo prvič v svojem življenju slovensko predstavo. Besede, stavki, zaodbe same, vse je bilo razumljivo, vse tako, kot so doma govorili, samo še lepše. Kar verjeti niso mogli, da je njihov jezik tako lep. Zadolena je nato še slo-

venska partizanska pesem, ki so jo že poznali iz vsakodnevnih stikov s Slovenci v Soški dolini in pa iz pogostih srečanj s partizani. Zanje je bilo to novo odkritje, novo bogastvo, čutili so, da rastejo in so še bolj občutili, kako se je z njimi ves čas po mačehovsko postopalo. Nastala je v njih potreba po lastnem kulturnem življenju. V Hlodiču se je 23. julija 1944. nabralo več sto ljudi, ko so slišali za prireditve. Avgusta pa je šla ista igralska skupina med Slovence v dolino Učaje in Rezijske. V Osojanah, Njivi in Ravenci se kar niso mogli naslišati slovenski pesmi, recitacij in

iger. V Ravenci so bili ljudje 15. avgusta tako zaverovani v prireditev, da jih niti vest, da se bližajo Nemci, ni mogla razgnati.

Tudi Slovencev v zahodni Beneški Sloveniji ni igralska skupina pozabila in je šla med nje iz Rezijske kar preko hribov. Prirejala je zore po slovenskih vaseh in skupaj z garibaldinci tudi v furlanskih krajih. Posebno navdušeno so pozdravili njen nastop v Ahtunu dne 20. avgusta. Velika množica prisotnih Furlanov je izrazila svoje občudovanje do slovenske narodno osvobodilne bombe. V Viskorši, Tipani, Platiščih, Prosnidu,

Ceneboli, Mažerolah in drugje so Slovenci željno poslušali slovensko besedo na odru in po tistem spremljali napeve slovenskih pesmi.

Ker so ljudje v vzhodni Beneški Sloveniji neprestano zahtevali, se je igralska skupina spet pojavila med njimi 20. septembra 1944. Imela je v kratkem času kar 11 prireditev, ker jih je vsaka vas hotela imeti. Dne 6. oktobra so igralci zaključili svoje potovanje v Podbonescu in se kar težko ločili od ljudstva. Takšnih hvaležnih poslušalcev ni bilo nikjer našli. Ko je igralska skupina z godbo na čelu koralka v vasi, se je delo na polju

ustavilo. Dekleta so prenehala z delom na njivi, fantje so prestali s spravljanjem drv. Vsi so se pridružili igralcem in šli v vas. V nekoliko trenutkih vasi ni bilo več spoznati. Vse se je usulo na vaške ulice. Vsak igralec je imel okoli sebe skupino ljudi, ki so ga spraševali o vsem mogočem, seveda predvsem, če bo vrag kmalu pobral fašiste in kako žive Slovenci v Soški dolini. Mladina je segla po slovenskih brošurah, listih in pesmaricah. Skupaj s partizani so brali liste, vse jim je bilo razumljivo, le tu pa tam se jim je zataknila kaka beseda, ki je niso prav razumeli.

PRI NAŠIH SOSEDIH ONKRAJ MEJE

KOBARID SPOMENIŠKO MESTO

Pobuda, da bi postavili alejo zaslužnih Kobaridcev, ki naj predstavlja burno zgodovino in vlogo velikih mož iz tega mesta v nacionalnem boju primorskih Slovencev

Kobarid je priljubljeni kraj tudi za nas beneške Slovence. Odhajamo tja po nakupih ali pa je to mesto izhodišče za izlete oziroma krajsa popotovanja po Soški dolini. Toda ali vsi vemo, da se je v Kobaridu oziroma njegovih okolici rodilo toliko ve-

likih mož, zavednih Slovencev, ki so s svojo dejavnostjo vplivali na številna področja v zgodovini našega naroda?

Pri Pomolču na Vrsnem se je oktobra 1844. leta rodil »goriški slavček« Simon Gregorčič, pri Podkletniku januarja 1852 državni in deželni poslanec, borec za pravice gorških Slovencev in ustanovitelj Šolskega doma v Gorici dr. Anton Gregorčič, pri Mohu v Krnu oktobra 1851 znameniti slovenski zgodovinar prof. Simon Rutar, pri Lekšu-Gapu v Kobaridu novembra 1863 skladatelj in pesnik Hrabroslav Volarič, pri Pincu maja 1859 pesnik Josip Pagliaruzzi-Krilan, pri Pepu Kramarjevem novembra 1854 tiskar, založnik in borec za pravice gorških Slovencev Andrej Gabršček, pri Špičku notar Ignac Gruntar, sodelavec Simona Gregorčiča, pri Šribarju novembra 1908 Andrej Manfreda, študent prava, protifašist, dvakrat obsojen na skupaj 25 let zapora, ki je umrl v ječi tik pred padcem fašizma. Pri Nadalcu pa se je oktobra 1920 rodil komandant znane Gregorčičeve brigade Franc Uršič-Jožko, ki so ga ranjenega Nemci ujeli in ubili v začetku aprila 1945. leta.

V vaseh na področju med Krnom, Matajurjem in Stolum oziroma na njihovih pobojnih je zgrajenih 25 raznih spomenikov, spominskih

plošč ali obeležij, ki so jih postavili v spomin na razne dogodke med narodnoosvobodilnim bojem. Na griču Sv. Antona nad Kobaridom je tudi spominska kostnica italijanskih vojakov padlih med prvo svetovno vojno. V njej počiva okrog 7 tisoč padlih.

Mnogi zaslužni možje, ki smo jih našli so dobro poznali tudi politične in socialne probleme Beneške Slovenije ter so nam zato prav tako dragi in blizu kot ostalim

Slovincem. Naše bralce bo torej gotovo zanimalo, da je v Kobaridu živa zamisel, da bi tem odličnim sinovom in uglednim predstavnikom naše nacionalne zgodovine na glavnem trgu ali kje drugje v centru mesta postavili posebno alejo. Tam bi tudi zgradili spomenik vsem borcem in drugim žrtvam zadnje vojne ter znani kobarški republiki, ki se je po kapitulaciji Italije dva meseca upirala nemškemu pritisku.

Znana kostnica na griču Sv. Antona pri Kobaridu, kjer so shranjeni posmrtni ostanki padlih italijanskih vojakov

"Onstran Matajurja"

Pri zavodu BOREC v Ljubljani bodo izšli spomini Jožka Ošnjaka z naslovom «ONSTRAN MATAJURJA».

Kratkemu opisu zgodovinske preteklosti Benečije in njene zemljepisne lege ter narodopisnih značilnosti, socialne in gospodarske problematike sledijo opisi avtorjevih mladostnih doživetij, srečanja z vaškimi posebnostmi, doživljaji v italijanski vojski, v drugem delu knjige pa kapitulacija Italije, vstaja beneškega ljudstva, boji beneškega bataljona in drugih enot v Benečiji in v sosednjih pokrajinah do zaključnih operacij za osvoboditev Benečije.

Knjiga bo opremljena s številnimi celostranskimi fotografijami in dvajsetimi skicami; vezana v celoplatno.

Ob izidu programa bomo napovedali tudi ceno, lahko pa jo naročite takoj pri zavodu BOREC, Ljubljana, Beethovnova 10/knjigotrški odd.

Furlanija in Beneška Slovenija pod oglejskimi patriarhi

Prvič so omenjeni beneški Slovenci v cerkvenih listinah leta 888

Posvetna posestva oglejske cerkve so znatno pomnožili zadnji Karolingi. Že Karol Veliki (Carlo Magno) ji je daroval posestva langobardskih puntarjev Rotgauda in Feliksa. V tem sta ga posnemala tudi cesarja Ludovik in Lotar in podelila oglejski cerkvi imunitetne pravice, osvobojenje žitne in živalske desetine itd. Ker pa so se te listine poizgubile, je zato prosil patriarh Valpert leta 879 kralja Karla, naj bi mu potrdil tudi on vse imenovane predprave in ta je to brez obotavljanja storil. Kraljevi uradniki niso smeli zahtevati od oglejske cerkve, ne desetine, ne živčja, prenočišča in sena, razen če bi kralj sam

prišel v Furlanijo ali kateri izmed njegovih sinov, ali pa v slučaju vojne. Kraljevi sodniki tudi niso smeli izvrševati sodstva na posestvih oglejske cerkve, ker so bila nedotakljiva last patriarhov.

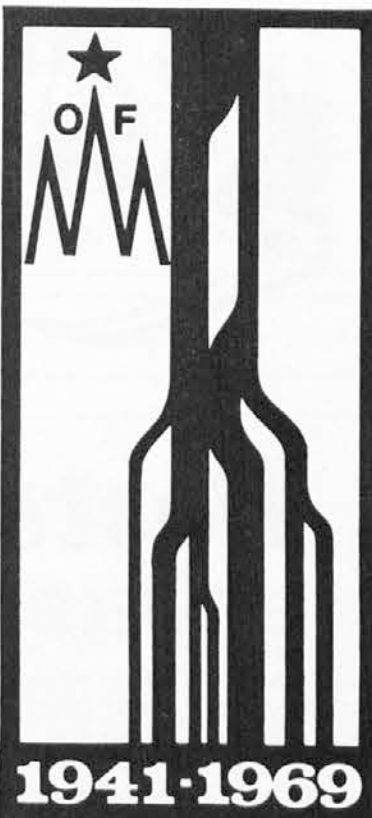
V tem času slišimo prvičkrat omenjati cerkev med beneškimi Slovenci. Leta 888 je namreč kralj Berengar podelil dijakonu Feliksu cerkev sv. Ivana v Landarju z vasio vred. Podelil mu je tudi drevesa, katerega je on sam tam zasadil, travnik tik gore »v Lozah«, katerega je potrebil duhovnik Lavrenec, zaselka »Pungulini« (Ofjan) in »Rajnaldin« in še obdelano zemljo ob rekah in pašnike po gorah. Tu imamo torej najstarejše darilno pismo, ki se tiče Beneške Slovenije. Cerkev sv. Ivana morda pa ne bo najstarejša, ampak župna cerkev šempeterska je gotovo stala že za časa patriarha Valperta, kakor tudi sosedne župne cerkve v Soški dolini.

V zgodovinskih virih se pa župniji Sv. Peter de Algida (de Algida = Ažla) in Faedis (Fojda) imenujeta šele 24. novembra 1192, ko jih je papež Celestin III. podredil čedadskemu kapitu. Isto je potrdil papež Pij II. 4. junija 1459. imenujoč šempetersko župnijo »S. Petri de Azzida«. Spomina vredno je, da so predstavljali vsak veliki petek »ab immemorabili«

Kristusovo trpljenje na ravnini poleg Sv. Kvirina. Zadnja taka predstava je bila leta 1792, ko je predstavljal Kristusa Ivan Podreka, praded našega pisatelja »Slavie Italiane«.

V desetem stoletju je divjal prepir med oglejskimi in graškimi patriarhi. Na strani graških je stala beneška, na strani oglejskih pa nemški cesarji, ki so znatno pomnožili patriarška posestva v Furlaniji in v Istri ter jim podelili zelo obsežne privilegije. Patriarh Ivan IV. (984-1019) je pridobil novih posestev svoji cerkvi in dobil od cesarja Otona III. potrjene vse prejšnje privilegije. Poleg tega pa mu je podelil (leta 1001) cesar še polovico Goriškega (drugo polovico je dobil furlanski grof Verihen) in tudi vse tiste kraje, ki so opustošili Ogrji in zemljiščatistih, ki so umrli brez dedičev. Patriarh je dobil tudi sodstvo nad temi kraji in po tri kilometre daleč okoli njih; smel je pobirati tudi davek za prehranjevanje tovarne živine od vseh prebivalcev in tujcev v oglejski škofiji.

Tako so postali oglejski patriarhi neodvisni gospodarji in samostojni knezi nad vsemi svojimi podožniki. Priznavali so samo cesarja, kot svojega najvišjega gospodarja.

STAJERSKA
in
KOROŠKA
v
REVOLUCIJI
osrednja
proslava
štajerskih
in
koroških
partizanskih
enot
pohoda
XIV. divizije
in
ustanovitve
OF
Slovenije
27. aprila 1969
VELENJE

Letos, 27. aprila, bo v Velenju osrednja slovenska proslava štajerskih in koroških partizanskih enot. Uradni naziv prireditve je »STAJERSKA IN KOROŠKA V REVOLUCIJI«, ker bo glavni poudarek na 25-letnici slavnega pohoda XIV. divizije na Štajersko in od tam na Koroško, mimo spomina na boje štajerskih in koroških partizanskih enot pa bo prireditve veljala tudi počastitvi obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

V Velenju pričakujejo, da se bo tega velikega zborovanja udeležilo več kot sto tisoč ljudi iz cele Slovenije, prav tako bodo vabili predstavnike drugih jugoslovanskih republik ter tudi zastopnike Furlanije-Juljske Benečije, avstrijske Koroške in Štajerske z namenom, da bi prireditve prispevala h krepitvi solidarnosti in sožitja med sosednimi deželami.

za naše mlade bralce

Pastorka in meseci

Živela je žena, ki je imela dve hčerki. Ena je bila njena, edinka, druga pa najdenka, postorka. Svojo hčer je zelo ljubila, a pastorko je mrzila. Da bi jo bila mogla utopiti v žlici vode, utopila bi jo bila. Ni je mogla videti niti s koncem očesa, za vsak nič jo je kregala in tepla. A naj jo je še tako mučila, je bila zdrava in trdna ko dren. Njena hčerka pa je bila bolelna in šibka ko bilka.

Ko je mačeha to videla, ji je bilo hudo in težko. Razmišljala je in preudarjala, kaj bi pastorki še hudega storila. Nekega večera ji pride na misel, da jo pošlje po vodo k vodnjaku, ki je bil daleč zunaj vasi. Ob tistem vodnjaku pa je stalo krivenčasto drevo, pod katerim so se zbirale grde prikazni. Te naj bi pastorko raztrgale, da bi se več ne vrnila.

Odšla je sirota v temi k vodnjaku, da bi zajela vodo. Prišla je do krivenčastega drevesa in zagledala dvanajst mož in črno ženo, ki so sedeli v krogu. Nekateri moške so bili stari, drugi mladi, eni dolgi, drugi pritlikavi. Eden izmed njih je bil zelo, zelo majhen. Črna žena pa je bila zelo stara in se je čemerno držala. Moške so bili meseci, najmanjši med njimi februar.

Deklica se jih prestrašila, a ni pobegnila. Lepo jih je pozdravila: «Dober večer, strčki! Kako se imate? Ali ste zdravi?».

«Zdravi, dekletce, zdravi!» so ji odgovorili meseci. «In kako je tebi?» so jo vprašali. «Zakaj hodiš ob tem času po vodo? Kaj te ni strah?».

«Ej, strčki, strah ali ne, kadar me mačeha pošlje po vodo, jo moram ubogati», je odgovorila deklica.

«Da, tako je», je pritrdila čemerna starka. «Kjer je sila, tam ni pravice. Poslušaj, da te nekaj vprašam. Kateri meseci v letu so najlepši in kateri najgrši?».

«O, dobra moja babica», je odgovorila deklica, «vsi meseci v letu so lepi. Ni ga med njimi, ki bi bil grd».

«Hodi zbogom, otrok», so dejali meseci. «Hodi in bodi blagoslovljena! Pri vsaki besedi, ki jo spregovoriš, naj ti pade zlatnik od ust».

Deklica je zajela vedro vode, odšla domov in potrkala na vrata. Odpela ji je mačeha. Ko jo je zagledala živo in zdravo, s polnim vedrom, ji je bilo žal da je prikazni niso raztrgale.

Jezno jo je vprašala, kod je tako dolgo hodila. A ko ji je pastorka odgovorila, se ji je pri slednji besedi odtrgal zlatnik od ust in s cvenkom padel na tla. Ko je mačeha to videla, ji je bilo še huje. Saj jo je poslala k vodnjaku, da bi se je iznebila, ne pa, da bi ji zlatniki leteli od ust.

«Kdo te je tako začaral?» je vprašala. «Povej mi, sicer te zgrabim in te ne izpustim, četudi bi te oblival mrzel pot».

Pastorka se je mačeha zbalala in ji do pičice vse povedala, kar je doživela.

Naslednji večer je mačeha svojo hčerko poslala po vodo. Hotela je, da bi meseci blagoslovili tudi njo ter bi tudi njej zlatniki padali od ust.

Deklica je odšla k vodnjaku in našla vse tako, kakor prejšnji večer njena prisestra. Pozdravili so se, tedaj jo je vprašala starka: «Kateri meseci v letu so najlepši in kateri najgrši?».

Deklica je malce pomislila in odgovorila: «Tega ne veste, kar ve vsak otrok! Januar in februar — da bi ju nikoli ne bilo! Tudi marec je ves od muh. Ostali pa takisto niso dosti boljši. Pa kaj hočemo! V njihovih rokah smo, naredijo z nami, kar jim drago».

«Da si prekleto!» so vzklik-

nili meseci. «Pri vsaki besedi, ki jo spregovoriš; naj ti pade kača od ust».

Donesla je deklica vodo in spregovorila — glej, ob slednji besedi ji je kačica pala od ust.

Ko je njena mati to videla, je zalomila z rokami in zavpila: «Zakaj, hčerka moja, ti padajo kače od ust? Zakaj ne letijo od njih zlatniki, kakor onile psički, tvoji pri-sestri? Joj, hčerka moja, kakšna sramota, kakšna nesreča!».

Pastorki poslej ni bilo več obstanke pri mačehi. Odšla je po svetu. Ni je skrbelo, da bi umrla za lakoto, ker so ji zlatniki padali od ust. In ker je bila dobrega srca, je vse, kar je imela, delila z ubožci.

Kakršna dlaka - takšno srce

Nekoč so se dogovorili psi, da napovedo vojsko volkov. Volkovi so sprejeli vojsko in so se začeli pripravljati. Psi so se zbrali v neki dolini, volkovi v drugi. Volkovi pa, vedoč, da je psom mnogo več kakor njim in da pridejo na vsakega volka najmanj štirje psi — a sila je že marsikoga ubila — se prestrašijo, češ, da bi se ta vojska mogla končati zanje žalostno. Zato se posvetujejo, kako bi bilo najbolje in kaj naj bi storili, da se izvlečejo iz te stiske s celo kožo.

Najstarejši volk reče drugemu prav tako staremu in izkušnemu volku, naj gre in vohuni. Pasjo vojsko naj dobro pogleda in se prepriča, koliko jih je in kakšni so. Ta gre in se, ko vidi tisto trumo psom, vrne ves prestrašen in pove, da jih je kot listja in trave in da bodo kuhani in pečeni, če se spustijo z njimi v boj.

«Pohrustali nas bodo za južino vse do zadnjega» pravi ta, «in najboljše bo, da se umaknemo sovragu in boju ter ne nosimo svoje kože na prodaj, ampak jo popiha vsak, kamor mu drago».

Nato vpraša starejši volk: «Koliko pa jih je?».

«So nekateri majhni», pravi ta, «pa tudi dvakrat večji od teh. Mnogi so večji, nego je kdor koli od nas. So tudi takšni kakor žrebci».

«Šment, kakšne so pa dla-

VESELA POMLAD

Pomlad' se meni lušno zdi, ker ptički lepo pojejo; ker ptički lepo pojejo in rož'ce lepo cvetejo - to je veselje!

(Narodna)

Volk in šakal

(Turška basen)

Nekega dne je volk našel šakalov brlog prazen. «Prišel bo šakal, pa ga bom ujel», je dejal in se vtihotopil v brlog. Ko se je šakal vrnil, je opazil pred vhodom v brlog poleg svoje sledi še tujo.

Mislil si je šakal: Morda je potrebna previdnost, preden vstopim. Zato je zaklical pred vrati:

«O, sobica, ti ljubljani kraj, pozdravi me, ko sem se spet vrnil k tebi». Iz brloga seveda ni bilo odgovora. Šakal je vznemirljen nadaljeval:

«O, hišica moja! Vedno sva se pogovarjala in kadar sem te pri vratih poklical, si mi odgovorila. Ko te pa sedaj kličem, ne rečeš nič. Če mi ne odgovoriš, da si zdrava, mi ne preostane drugega, kot da te zapustim in si najdem drugo bivališče!».

Volk v brlogu si je mislil: Najbrž je navada v tem kraju, da je treba odgovoriti na gospodarske klice. Če sedaj molčim, bo šakal morda odšel, jaz pa se bom zaman trudil, da ga ujame. Zato je na glas odgovoril:

«Kar dobro mi gre».

Ko je šakal zaslišal volkov glas, je takoj vedel, kakšnega gosta ima v hiši. Stel je po pastirja, ki je v bližini pasel ovce. Pastir je rad šel z njim, saj mu je volk iztrgal že več ovac iz njegove črede. Z ve-

likim kamnom je zadelal vhod v brlog in volk je bil ujet. Nesrečni volk je zaradi lakote in žeje čez nekaj časa žalostno poginil. Tako je volka samega doletelo to, kar je bil namenil šakalu.

Zgodnja pomlad

Po koledarju se začne pomlad 21. marca. Zemlja je spočita in kmet pripravljen za delo.

A zima se še ni popolnoma poslovila. Kar ne more se porabi od nas in dati prostora zeleni pomladi. Mrzli vetrovi pihajo in dež izpira še zadnji sneg.

Na sončni strani se pokaže prvo zelenje. Tu in tam vidimo že prve pomladne rože: telohne, zvončke, jetrnike, trobentice, vresje, mačice in še druge. Živali se prebujajo iz zimskega spanja. Ptiči se začnejo oglašati. Veselo skačejo po vejah.

To je zgodnja pomlad. Daje nam upanje, da bo prav kmalu toplo in prijetno. Rože in drevesa bodo kmalu vseposod v cvetju.

Od kdaj tkejo na Koreji tenko platno?

V Tangani je živel neko malce samosvoje, a bistro dekle. In ko je dozorela za moža, so ji izbrali siromaka.

V Koreji pravijo na go-

stiji ženinu in nevesti kralj in kraljica. Lahko pa tudi vse zahtevata, kar si poželita.

«Tako rada bi govedino», je rekla nevesta in zaklali so zadnjega vola.

«Kadila bi», je rekla zatem. Res je, da kadijo v Koreji samo starke, a zaradi slovesnega dneva so dali tudi njej, da je kadila.

Potem je v Koreji navada, da mlada tri dni ne delata. Nevesta pa tudi četrti dan ni hotela prijeti za delo.

«Imate pšeno?» je povprašala.

«Samo tri poliče», so ji odgovorili.

Dali so ji pšeno; ona pa si je napravila kašo in jo vso sama pojedla, drugi pa so ostali lačni.

Vsi so molčali; kajti v deželi ni bila navada, da bi nevesto grdili.

Po jedi je nevesta vprašala za laneno nit. Prinesli so ji nit, in sicer toliko niti, da bi z njimi lahko stkala več kosov platna. Ali ona je stkala le en edini kos. Ali platno je bilo tako tenko, kakor ga v Koreji še niso videli, in mlada dva sta dobila zanj toliko denarja, da sta na mah obogatela.

Od tistih časov tkejo v Koreji tenko platno.

Pogumni lovec

(Korejska pravljica)

Bogataš je oklical: «Vse svoje imetje in edino hčer dam tistemu, ki mi dokaže, da je pogumen».

Na oklic se je oglasil mlad lovec. Bogataš mu pravi: «Čez mesec dni mi prinesi sto tigrovih kož».

In mladi lovec se je odpravil v gozdove, kjer so živel tigrji.

«Ne hodi», so mu rekli ljudje, «sedaj je v gozdovih na tisoče tigrov s svojim kraljem».

«Na to sem čakal», odgovori lovec in odide.

Ko ga kralj tigrov ugleda, se začudi njegovi drznosti. «Kaj naj naredim z njim? Naj ga raztrgam ali živega požrem?».

«Požri ga», so rekli tigri. In kralj tigrov je lovca požrl. To pa si je lovec želel.

Čim je začutil, da je v želodcu tigra - kralja, je jel z nožem vrtati po njegovih jetrih. Kralja je bolelo pa je zatulil: «Moram stresti svojo jezo nad komerkoli». In pričel je ubijati tigre kar po vrsti.

Vsak tiger je zakričal: «Pusti me! Pusti!» Lovec pa je štel krike in ko jih je naštel sto, je porinil nož v tigrovo srce. Nato je prišel iz trebuha kralja tigrov.

Tako je bogataš dobil sto tigrovih kož. Prepričal se je o lovčevem pogumu, dal mu je svoje premoženje in svojo edinko za ženo.

Medved, volk in lisica

(Kavkaška basen)

Živel je medved, ki je imel veliko glavo, a v glavi le malo pameti. Nekoč, ko je začela pritiskati zima, sta prišla k njemu volk in lisica.

«Hm, kako prijetno je v tvojem brlogu!» je rekla lisica. «Kaj, če bi mi trije skupaj prebivali? Tako bi nam bilo topleje».

«Tudi kratkočasneje bi nam bilo», je pristavil volk. «Meni je prav», je menil medved. «Ko pritisne mraz, se bomo skupaj stisnili in greti. Kar ostanita!».

In tako so medved, volk in lisica živeli skupaj v enem brlogu. Zima pa vsak dan hujša. Snega je zapadlo tako na debelo, da nase živali niso mogle na lov. Tiščale so se v brlogu in hudo strdale. Le medved je odšel v sneg, da si poišče trhlega lesa. V sili bi tudi tega žrl.

Volk in lisica sta ostala sama, tedaj je dejala lisica: «Strašno sem lačna. Ti tudi, kaj, stric volk? Poginila bova, če ne požreva medveda».

«Pst, tiho!» je volk zašepetal in se plašen ozrl. «Če naju medved sliši, naju on ubije in požre». «Nič se ne boj», je dejala lisica, «Bom že jaz vse uredila. Ti samo stori, kar ti bom rekla».

«Kaj naj storim, botra lisica?».

«Lezi in naredi se mrtvega! Ko te z medvedom vrževa v vodo, skoči na breg, kakor da si znova oživel».

Volk je bil zadovoljen. Ubogal je lisico, legel in se naredil mrtvega.

Ko se je medved vrnil v brlog in zagledal mrtvega tovariša, se mu je bridko storilo. Zajavkal je in zatožil, debele solze so mu lile iz oči.

«Nič ne jokaj!» ga je tolašila lisica. «Vem za vodo, ki oživlja mrlice. Tja ponesiva najinega prijatelja...».

In tako sta tudi storila. Zgrabila sta volka, ga nesla do bližnje reke in ga štrbunknila v vodo. In glej, komaj se je volk zmočil, že je oživel in splaval na breg. Bil je zdrav kot prej.

Vrnili so se v brlog. Tedaj je lisica rekla medvedu:

«Glej, prijatelj, z volkom sva tako lačna, da bova že jutri poginila, če ne dobiva kaj za prigrizek. Dovolj, da te pojeva. Za to dobiš petindvajset ovce. Ko te požreva, te poneseva v ono vodo, da boš zopet oživel».

«Medved, ki je bil počasne pameti, je nekoliko pomislil.

«Petindvajset ovce?» je vprašal.

«Petindvajset», je pritrdila lisica. «Prihodnjo jesen. Moja častna beseda!».

Medved je sklenil kupčijo. Mirno se je dal pojesti lisici in volku. Od njega ni nič ostalo razen kosti.